

# **Verder in vernieuwen**

*Besturen in Alblasserdam 2018-2022*

**Verslag verkenning**

Drs. P.J. Verheij RA,  
28 maart 2018



## Inhoudsopgave

1. Verder in vernieuwen.....	5
2. Aanpak.....	6
3. Collegevorming.....	7
3.1 Verkiezingsuitslag.....	7
3.2 Programmavergelijking .....	7
3.3 Samenstelling College.....	8
3.4 Kandidaat-wethouders .....	9
4. Samenlevingsagenda 2.0.....	10
Bijlagen.....	12



## 1. Verder in vernieuwen

Een nieuwe bestuursperiode 2018-2022 is aangebroken. Het is goed die nieuwe periode te markeren. Enerzijds is dit gedaan door de achterliggende periode 2014-2018 af te sluiten met een evaluatie. De verkiezingen van 21 maart staan op het kantelpunt naar een volgende periode. Een verkenning is, in mijn ogen, bedoeld om op basis van deze verkiezingsuitslag na te gaan welke politieke partijen tot samenwerking en collegevorming willen komen en te bespreken welke manier van besturen, agenderen en prioriteren de nieuwe periode kenschetst. Daar is in deze verkenning door alle politieke fracties goed en veel aandacht aan besteed. De daarover gevoerde gesprekken inspireerden mij tot het motto van dit verslag: Verder in vernieuwen.

Alblasserdam heeft de achterliggende jaren laten zien dat zij in staat is samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners te werken aan een veilig, leefbaar en leefbaar dorp. Een dorp dat steeds weer stappen vooruit maakt in ontwikkeling én manieren van werken. Samen doen is een werkwoord geworden wat velen inspireert bij te dragen aan ons dorp.

Een nieuwe periode vraagt ook weer nieuwe gebruiken, manieren van werken en nieuwe prioriteiten. Manieren van werken die verder gaan dan we tot dusver hebben gedaan. Verder gaan in de betekenis van 'op een hoger niveau brengen'. Rekenschap gevend van de verkiezingsuitslag en hoe alle partijen in de startblokken staan van de nieuwe raadsperiode is dat ook mogelijk. Voortbouwen op wat er is, vernieuwen waar nodig en mogelijk en tegelijk een trede hoger komen. Wat mij betreft een mooie uitdaging voor de nieuwe raadsperiode.

Verder in vernieuwen heeft in de context van deze verkenning voor mij drie betekenissen:

In de eerste plaats: Voortbouwend op de ervaring die we hebben v erder gaan in het betrekken van de inwoners, ondernemers en instellingen dan tot dusver. Daarbij past het komen tot een samenlevingsagenda 2.0.

In de tweede plaats: V erder gaan dan tot nu toe in het positioneren van de gemeenteraad in het agenderen en vaststellen van deze agenda. Met een coalitieakkoord op hoofdlijnen waarin de samenwerkende coalitiepartijen tot een gedragen visie en prioriteitstelling komen enerzijds. En parallel daaraan werken aan een samenlevingsagenda 2.0 met de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners waar ieder binnen zijn rol en thema verantwoordelijkheid voor neemt anderzijds.

In de derde plaats: Verder in vernieuwen doelt ook op het v erder gaan met een partijsamenwerking in het college waar reeds ervaring mee is opgedaan, die op elkaar is ingespeeld en die continuïteit en stabiliteit biedt. Juist een ervaren team lijkt mij in staat ook te vernieuwen op basis van de samenwerking en het vertrouwen dat er is.

Tot slot. Vernieuwen is een werkwoord. Dat vraagt continu aandacht en actie. Aandacht en actie van 'alles en iedereen'. Van de raad, van het college en van partners in ons dorp. Met deze verkenning draag ik daar graag mijn steentje aan bij.

## 2. Aanpak

Op 22 maart is een informeel duidingsdebat gehouden waarin de lijsttrekkers van de politieke partijen hun visies hebben gegeven op de verkiezingsuitslag. In dit debat is mij gevraagd een verkenning te doen langs alle politieke partijen. De opdracht uit het duidingsdebat heb ik in essentie als volgt opgevat: hoe te komen tot collegevorming en hoe kan hierin een samenlevingsagenda 2.0 een plaats krijgen. Ik ben de lijsttrekkers erkentelijk voor het in mij gestelde vertrouwen.

Op 23 maart zijn alle lijsttrekkers uitgenodigd voor te voeren gesprekken op 24 maart. In deze uitnodiging is, als vertrekpunt voor het gesprek, een viertal vragen aan de orde gesteld:

1. Kunt u aangeven welke combinatie van partijen, op basis van onder andere de verkiezingsuitslag en programmatische vergelijking, de meest voor de hand liggende partijcombinatie is om een breed gedragen college te vormen waar zoveel mogelijk Alblasserdammers zich in herkennen?
2. Welke betekenis hecht u aan de verkiezingsuitslag ten opzichte van de college-dragende partijen van de achterliggende bestuursperiode? Welke argumenten heeft u voor of tegen eventuele voortzetting van die samenwerking?
3. Welke betekenis heeft voor u de stijging van het aantal stemmen voor de VVD? Op welke wijzen kan hieraan betekenis gegeven worden in de vorming van een nieuw college?
4. Op welke manier kunnen we de bestuursstijl met een samenlevingsagenda op een hoger niveau brengen en hoe wilt u daarin rekenschap geven van de rol van alle fracties in de raad?

De verkennende gesprekken zijn gevoerd op zaterdag 24 maart met ondersteuning van de heer J.C. Brand namens de SGP-fractie. De griffier mevr. I.M. de Gruijter heeft per gesprek een kort verslag opgesteld. Vanuit de SGP-fractie is een verslag toegevoegd waarin afzonderlijk zichtbaar is welk antwoorden zij geeft op basis van de gestelde vragen. De gespreksverslagen zijn in bijlage 1 opgenomen. De antwoorden op de vragen 1 tot en met 3 zijn opgenomen in hoofdstuk 2 'Collegevorming'. De antwoorden op vraag 4 zijn opgenomen in hoofdstuk 3 'Samenlevingsagenda 2.0'. Hoofdstuk 4 bevat een procesvoorstel voor de hierna volgende fase van formeren en opbouwen van een samenlevingsagenda.

### 3. Collegevorming

#### 3.1 Verkiezingsuitslag

De kiezer heeft gesproken, zo heet het. En zo is het ook. De duiding van de uitslag kan verschillend zijn, de cijfers niet. Voor een compleet beeld van de aan deze verkiezingsuitslag gegeven duiding, is het goed eerst de uitslag weer te geven.

Partij	Stemmen				Zetels		
	2018	2014	Vershil	%	2018	2014	Vershil
SGP	2294	2071	223	11%	5	4	1
PVDA	1780	1500	280	19%	4	3	1
CDA	1481	1403	78	6%	3	3	0
VVD	1385	1018	367	36%	3	2	1
CU	920	1036	-116	-11%	2	2	0
D66	1073	1362	-289	-21%	2	2	0
LA		607	-607	-100%	0	1	-1
Totaal	8933	8997	543		19	17	2

Eén van de rode draden uit de gevoerde gesprekken m.b.t. de verkiezingsuitslag is dat de kiezer de partijen die in de periode 2014-2018 het college hebben gedragen heeft beloond. Daarnaast gaat er, zo is breed de gedachte, ook een signaal uit van de stemmenwinst en zetelwinst voor de VVD. De winst van de PvdA gaat onmiskenbaar in tegen een landelijke trend. Niet iedere partij baseert zijn voorkeursopties overigens op de verkiezingsuitslag. 'We moeten tot 10 kunnen tellen' heeft in dit opzicht meerdere betekenissen.

#### 3.2 Programmavergelijking

Ten aanzien van programmavergelijkingen zijn er soms duidelijke verschillen in visie. Bij de praktische uitvoering blijken op veel thema's de verschillen veel minder groot. Verschillen zijn onder andere ook merkbaar in prioriteitstelling. Het grootste verschil in visie doet zich voor bij de visie op de levendigheid in het centrum. Iedere partij heeft zijn eigen kijk en kleuring op dit thema. De grootste verschillen zijn vindbaar tussen VVD en D66 enerzijds en SGP en CU anderzijds. PvdA en CDA nemen allebei met eigen nuances een middenpositie in. Dit heeft effect op de toekomstige invulling van het havengebied, het centrum en bijvoorbeeld beleid rond horeca en de zondagsrust. In prioriteitstelling benoemt de PvdA onder andere het sociaal domein en een vangnet voor kwetsbaren, de VVD onder andere bereikbaarheid, veiligheid en buitenruimte. De CU noemt onder andere duurzaamheid, ouderen, een onderzoek naar een derde ontsluiting en participatie. D66 legt onder andere de vinger bij snelheid in het havengebied, doorpakken bij molen Souburgh, een nieuwe start voor de jeugdgemeenteraad, woonbeleid, groen, derde ontsluiting en bestrijden eenzaamheid. De SGP noemt onder andere een sterk zakelijk bestuur op uitvoeringsdossiers, de financiën, de woonvisie, concreet resultaat boeken met het havengebied, het aanpakken van zaken als de derde ontsluiting en aanpak sluipverkeer en het thema veiligheid. Deze niet uitputtende opsomming legt ook een gevaar bloot: een stapeling van alle agenda's.

Als verkenner heb ik mede daarom alle partijen erop gewezen dat focus en prioriteitstelling belangrijk is omdat de organisatie van de gemeente Alblasterdam op dit moment op haar hoogste

versnelling presteert. Er is veel in gang gezet en er is ook nog zeer veel in uitvoering. Als basis voor een nieuwe samenlevingsagenda moet ook naar de nu nog lopende dossiers en uitvoering worden gekeken. In alle gesprekken heb ik gemerkt dat daar waardering voor is en gevoel bij bestaat.

Tussen alle partijen bestaat een hoge mate van vertrouwen dat op inhoudelijke en praktische dossiers goed samengewerkt kan worden. Verschillende voorbeelden zijn in de gesprekken de revue gepasseerd waaruit dat in de afgelopen raadsperiode is gebleken. Dat biedt ook een belangrijke basis om in gezamenlijkheid tot een samenlevingsagenda 2.0 te komen.

### 3.3 Samenstelling College

Door alle partijen zijn op basis van onder andere de verkiezingsuitslag, programmatische overeenkomsten en verschillen, ervaringen uit de afgelopen periode of andere factoren mogelijkheden benoemd om tot collegevorming te komen. In onderstaande tabel is per partij de genoemde voorkeursvariant genoemd.

Tabel 1: voorkeur van partijen

Genoemd door:	SGP	PvdA	CDA	VVD	D66	CU
SGP	X	X	X			
PvdA	X	X	X			
CDA	X	X	X			
CU	X	X	X			
D66	X	X		X		
VVD	X		X	X		

De SGP motiveert de keuze voor de combinatie SGP-PvdA-CDA door de verkiezingsuitslag als een stem van vertrouwen te duiden in de huidige partijsamenwerking en het zittende college. Ook de werkwijze met een samenlevingsagenda is naar de opvatting van de SGP positief gewaardeerd. Verder wijst de SGP op het in opgebouwde vertrouwen in de achterliggende periode. De SGP wil hier graag op voortbouwen. De SGP heeft grote waardering voor de positief kritische houding van de VVD in de achterliggende jaren en vindt tevens dat aan de winst van de VVD bij de verkiezingen een gevolg moet worden gegeven op inhoud en proces.

De PvdA motiveert haar voorkeur voor SGP-PvdA-CDA op basis van de verkiezingsuitslag en vindt dat deze partijen de achterliggende periode bewezen hebben goed samen te kunnen werken. Dat is door de kiezer gewaardeerd. De PvdA denkt dat deze drie partijen goed bij elkaar gebracht kunnen worden. De PvdA adviseert goed te kijken naar de mogelijkheden om de VVD te betrekken. Betrekken snel in het proces, los van deelname aan de coalitie en zoek naar mogelijkheden van afstemming.

Het CDA wil de huidige samenwerking in het college voortzetten. De partijen in deze samenwerking hebben zowel absoluut in zetelaantal en stemmen als relatief winst geboekt. Ook heeft de investering in de relaties in deze samenwerking zich uitbetaald. Gezien de zetelwinst is het voor het CDA van belang om de VVD voldoende recht te doen in het proces om te komen tot een breed gedragen programma. Zij zijn in de afgelopen jaren ook heel constructief gebleken in de raad. Het CDA acht het van belang om de VVD te betrekken bij het vormgeven van het programma.



De VVD ziet de combinatie SGP-CDA-VVD als mogelijke optie voor een coalitie voor de komende vier jaar. Programmatisch sluit dat op elkaar aan, de partijen kunnen elkaar versterken en deze optie doet recht aan de verkiezingsuitslag. In dit construct is geen rekening gehouden met de groei van de PvdA, er moet dan wel goed gekeken worden hoe je recht doet aan deze partij. Doorgaan met het huidige construct lijkt de VVD minder gelukkig dit zou geen recht doen aan het (gegroeide) liberale geluid. De VVD wil de plannen kwalitatief beter maken en zou vanuit de programma's en inhoud een andere keuze voorstellen.

D66 geeft de voorkeur aan het opstellen van een raadsprogramma en daarna werken aan het op basis van competentie selecteren van wethouders. Dit vindt geen weerklank bij andere partijen. Indien toch voor coalitievorming wordt gekozen dan heeft D66 voorkeur voor het onderzoeken of een combinatie SGP, PvdA en VVD tot de mogelijkheden behoort. Dit vertegenwoordigt de partijen die zetelwinst hebben geboekt bij de verkiezingen. Mocht er toch gekozen worden voor een Coalitieakkoord, dan werken we toe naar een Samenlevingsagenda '2.0'. Denk goed na over het concept, want dit zou duidelijk anders moeten zijn dan het oorspronkelijke initiatief uit 2014. De start van dit proces is van groot belang.

De CU heeft op basis van de uitslag van de verkiezingen, in eerste instantie voorkeur om de huidige coalitie voort te zetten. Dit schuurt alleen wel met de VVD, omdat deze partij een zetel is gegroeid. Als je er programmatisch uit kunt komen, dan is een stevig college nodig. De CU vindt het van belang om andere partijen gelegenheid te geven om speerpunten mee te laten geven in de Samenlevingsagenda. Ga goed in gesprek met de VVD om het te hebben over hun inbreng en de wijze waarop dit ingebracht kan worden.

In het duidingsdebat is opgemerkt dat ca 40% van de kiesgerechtigden geen stem heeft uitgebracht. Het te vormen College en de gemeenteraad hebben, in mijn ogen, daarmee een extra verbindende opgave naar deze inwoners toe om in gesprek te komen over de zorgen die hen bezig houden en hoe de inbreng in en betrokkenheid bij keuzes in Alblasterdam kan worden vergroot.

### 3.4 Kandidaat-wethouders

De SGP, PvdA en CDA hebben ieder de zittende wethouders Verheij, Zandvliet en Kraijo benoemd als kandidaten voor de volgende periode. Als verkenner heb ik aandacht besteed aan de woonplaats van kandidaat-wethouder Kraijo. Uit de gesprekken blijkt dat het buiten Alblasterdam wonen van kandidaat-wethouder Kraijo met de wijze waarop hij zijn betrokkenheid bij het dorp heeft laten zien, geen belemmeringen oplevert voor een benoeming voor de aankomende periode. D66 noemt het jammer maar laat competentie de doorslag geven. De VVD vindt dit niet een sterk verhaal, maar begrijpt ook dat het te maken heeft met beschikbaarheid en kwaliteiten van een kandidaat. Bovendien is het CDA hier altijd heel helder over geweest, aldus de VVD. De CU geeft aan de persoonlijke situatie te snappen en noemt de zichtbaarheid in het dorp als positieve factor.

Conclusie: Collegevorming door SGP, PvdA en CDA ligt voor de hand. Hierbij merk ik, op basis van de gesprekken, op dat er behoefte is aan een coalitieakkoord op hoofdlijnen waarin visie en prioriteiten zijn opgenomen. Alle partijen vinden het van belang dat de uitslag van de VVD ook in de inhoud van het beleid betekenis krijgt. Ik adviseer in zowel een op te stellen coalitieakkoord als in een samenlevingsagenda 2.0 rekenschap te geven van de door de VVD ingebrachte thema's, zoals financiën, buitenruimte, wonen en veiligheid.

## 4. Samenlevingsagenda 2.0

De samenlevingsagenda 2014-2018 heeft naar tevredenheid gefunctioneerd. Dat is één van de conclusies uit de evaluatie 'Samen doen, samen gedaan!' Een belangrijke les uit die werkwijze is dat 'samen doen' niet per definitie betekent dat iedereen het 100% eens is met elkaar. Het is ook niet 'u vraagt, wij draaien'. Er is op ingezet om het dorp meer van de inwoners, ondernemers en partners te laten zijn. De Samenlevingsagenda is bedoeld als een 'way of life' met een open en dynamische agenda. Dit vraagt om voortdurend samenspel met partners op nieuwe opgaven en soms versnelling of vertraging op al geagendeerde onderwerpen.

Voor een nieuwe periode is het van belang rekenschap te geven van de aanbevelingen uit de evaluatie 'samen doen, samen gedaan!'. Op hoofdlijnen betreffen die:

1. Doorontwikkeling van de rol van de raad in het werken met de Samenlevingsagenda
2. Doorontwikkeling van de werkwijze: hoe ver gaan wij hierin en transparantie van het proces: wie kan wanneer in- of uitstappen.
3. Professionalisering samenwerking met partners.

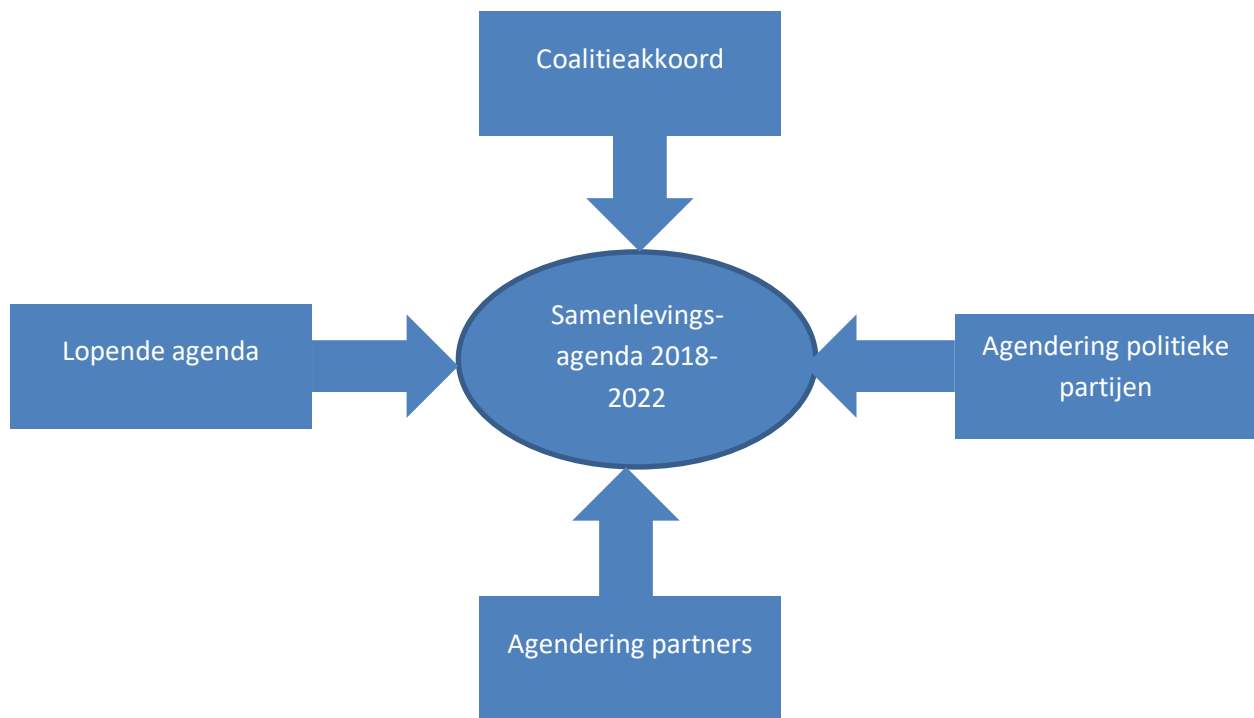
Dit biedt uitgangspunten om het werken met de samenlevingsagenda in de nieuwe periode op een hoger plan te brengen. In de verkennende gesprekken geven alle partijen aan door te willen op de ingezette werkwijze en hier nieuwe stappen in te willen zitten. Een eerste stap is wat mij betreft om het eigenaarschap van de samenlevingsagenda 2018-2022 te versterken door toe te werken naar vaststelling door de raad én partners (ieder op de eigen thema's, doelen en activiteiten).

Voor de samenlevingsagenda 2018-2022 is op basis van de gevoerde gesprekken een aantal bouwstenen van belang. Dit betreffen in ieder geval de overdracht van de lopende agenda, een coalitieakkoord en een samenlevingsagenda. De nog lopende agenda uit de periode 2014-2018 is omvangrijk. De organisatie werkt er 'in de hoogste versnelling' aan. Er is veel in gang gezet en dit vraagt nog de nodige tijd, aandacht en energie om tot afronding en tot de beoogde resultaten te komen. Ik stel me voor dat hier focus op aangebracht wordt en prioriteiten gesteld worden aan het begin van deze nieuwe periode. Dit kan tevens als eerste bouwsteen dienen voor een samenlevingsagenda 2018-2022.

Verder stel ik voor dat SGP, PvdA en CDA tot aan de meivakantie nemen om tot een coalitieakkoord te komen op hoofdlijnen waarin zij tot een gedragen visie en prioriteitstelling komen. Ongetwijfeld levert dit ook bouwstenen op voor de samenlevingsagenda. Het streven kan dan zijn direct na de meivakantie tot installatie van een nieuw college over te gaan.

Parallel hieraan kan vanuit de driehoek burgemeester, gemeentesecretaris en griffier een proces opgestart worden met de raad en partners in ons dorp om te komen tot een samenlevingsagenda voor de periode 2018-2022. Ieder van de partijen en partners kunnen hierin inbreng hebben en via een aantal gespreksronden kan dit tot een gedragen door de raad vast te stellen samenlevingsagenda voor de periode 2018-2022 leiden. Dit kan mogelijk gelijk met de behandeling van de perspectiefnota 2019 vóór de zomer van 2018 leiden tot een goed fundament voor de nieuwe bestuursperiode.

Figuur 1: Bouwstenen voor de samenlevingsagenda 2018-2022



Binnen al deze bouwstenen is focus en prioriteitstelling van belang. In het samenbrengen van de vier genoemde bouwstenen is opnieuw prioriteitstelling en focus in relatie tot wat de organisatie en partners kunnen leveren van belang.

In tijd kan dit tot het volgende proces leiden:

1. De Raad start medio april met het proces om tot een samenlevingsagenda 2018-2022 te komen en bespreekt haar rol en werkwijze hierin.
2. SGP-PvdA-CDA nemen ondertussen tot de meivakantie de tijd om tot een coalitieakkoord te komen. Ná de meivakantie volgt installatie van een nieuw college.
3. Tot medio juni nemen we de tijd om tot een gedragen samenlevingsagenda 2018-2022 te komen. Eind juni / begin juli 2018 kan dit tot vaststellen door de gemeenteraad en partners leiden.

## **Bijlagen**

1. Gespreksverslagen per partij